

V Poliitikka ja päätöksenteko

15 Eduskunta kansanvallan toteuttajana

s. 173

1. Millaisia vaikutusmahdollisuuksia jokaisella kansanedustajalla on työssään?

RATKAISU:

Jokainen kansanedustaja:

- voi tehdä erilaisia aloitteita, esim. lakialoitteen
- voi tehdä kirjallisia kysymyksiä ministereille
- voi panna alulle tai osallistua välikysymykseen
- saa käyttää puheenvuoroja eduskuntakeskusteluissa esim. kyselytunti
- kuuluu ainakin yhteen valiokuntaan, jossa lakeja valmistellaan
- kuuluu omaan eduskuntaryhmään ja voi vaikuttaa sen kannanottoihin
- on yhdellä äänellään samanarvoinen vaikuttaja äänestystilanteessa.

2. a) Miten perustuslain säätäminen ja muuttaminen poikkeaa tavallisen lain säätämisestä?

b) Miksi perustuslain säätäminen on tehty tavallista lakia vaikeammaksi?

c) Miksi kansalaisaloite on otettu käyttöön lainsäädännössä? Etsi tietoa vireillä olevista kansalaisaloitteista osoitteessa kansalaisaloite.fi

RATKAISU:

- a) Perustuslain säätäminen on vaikeampaa ja yleensä hitaampaa kuin tavallisen lain ja se vaatii taakseen 2/3 enemmistön, kun tavallinen laki hyväksytään yksinkertaisella enemmistöllä. Perustuslaki voidaan julistaa kiireelliseksi tarpeen vaatiessa.

b) Perustuslaki on suomalaisen yhteiskunnan kivijalka; se sisältää keskeisen lainsäädännön esimerkiksi kansalaisten perusoikeuksista, vallanjaosta maassa sekä vaaleista.

c) Kansalaisaloitteella halutaan vahvistaa suomalaista demokratiaa, kansalaisten aktiivisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia lainsäädännössä. Kansalaisaloite lisää kiinnostusta eduskunnan työtä ja lainsäädäntöä kohtaan yleisesti. Eduskunnan työtä on moitittu vaikeaselkoiseksi ja etäiseksi; kansalaisaloitteen kautta lain säätäminen tulee tutummaksi.

3. Millä keinoilla eduskunta voi valvoa hallituksen toimintaa?

RATKAISU:

- Kansanedustajat voivat tehdä hallituksen ministereille kirjallisia ja suullisia kysymyksiä (kyselytunti).
- Vähintään 20 kansanedustajan toimesta hallitukselle voidaan jättää välikysymys, jolla pyritään kaatamaan hallitus.

4. Ota kantaa väitteeseen: Eduskunta on Suomen kansa pienoiskoossa. Etsi ja listaa tekstistä argumentteja väitteen puolesta ja vastaan.

RATKAISU:

Puolesta:

- Kansanedustajat valitaan väkiluvun perusteella suhteellisella vaalitavalla eri puolilta Suomea, poikkeuksena Ahvenanmaa josta valitaan aina yksi kansanedustaja.
- Suomessa vallitsee yleinen ja yhtäläinen äänioikeus eli jokainen täysi-ikäinen saa äänestää ja asettua ehdolle vaaleissa -> eduskunta on äänestäjensä näköinen.

Vastaan:

- Kansanedustajat ovat keskimäärin paremmin koulutettuja ja varakkaampia kuin keskivertoäänestäjät.
- Kuka edustaa alle 18-v. nuoria ja lapsia? Entä vanhuksia? Naisten osuus ollut aina alle 50 % kansanedustajista.
- Suhteellinen vaalitapa ja vaalipiirijako sisältää puutteita eivätkä syrjäseutujen tai harvaanasuttujen alueiden ehdokkaat käytännössä pääse läpi vaaleissa -> Edustaako eduskunta vain suuria kasvukeskuksia?
- Ahvenanmaan poikkeuksellinen asema: yksi kansanedustaja, mikä ei perustu väkilukuun vaan lakiin. Ahvenanmaalta valittu kansanedustaja pääsee automaattisesti Suureen valiokuntaan.

5. Etsi tietoa eduskunnan viikko-ohjelmasta ja vireillä olevista laeista. (www.eduskunta.fi)RATKAISU:

Oma vastaus.

